

Nr 101.

Av herr **Bergman** och herr **Larsson, Johan**, om vissa anslag till nykterhetens främjande.

I årets statsverksproposition har under åttonde huvudtiteln som bidrag till undervisnings- och instruktionsverksamhet m. m. för nykterhetens främjande föreslagits ett anslag av tillsammans 326,000 kronor, vilket, jämfört med följande årets ännu av kristidens nedskärningar starkt påverkade belopp, innebär den ringa ökningen av 7,000 kronor.

Till en början fäster man sig vid att centralförbundets för nykterhetsundervisning anslag till föreläsnings- och instruktionsverksamhet, som före kristiden utgjorde 200,000 kronor, och som nu av den beredande myndigheten, k. skolöverstyrelsen, föreslagits till åtminstone 140,000 kr., av Kungl. Maj:t föreslås till allenast 135,000 kr. Detta anslag gäller dock ett ändamål, som hör till de mest centrala och betydelsefulla inom nykterhetsverksamheten.

Beträffande vissa av de andra under samma punkt berörda ändamål, till vilka anslag begärts, har skolöverstyrelsen och Kungl. Maj:t i sitt förslag något nedsatt de begärda, ganska moderata beloppen. Vi måste dock anse dessa nedsättningar för närvarande mindre motiverade. Särskilt vilja vi betona det stora värdet av det alltigenom sakliga upplysningsarbete Svenska läkarnes nykterhetsförening utövar. (Vi erinra bl. a. om den senaste av denna organisation utgivna skriften »Livsförödelse», vilken med sitt aktuella och vederhäftiga upplysningsmaterial borde spridas i de vidaste kretsar.) Denna förening som för närvarande åtnjuter ett anslag av 3,000 kr. har begärt 5,000 kr. utan att få denna så väl befogade önskan tillmötesgången.

Detsamma gäller Motorförarnes helnykterhetsförbund, som hör till de mest livaktiga och med egna stora uppoffringar framgångsrikt verkande organisationerna på ett område, där verksamheten är som mest påkallad. Detta förbund åtnjuter ett anslag av 18,000 kr. och dess hittills utförda banbrytande arbete under klok och energisk ledning utgör en borgen för att det mer än väl skulle göra skäl för den ökning av anslaget i och för utvidgad verksamhet, med ytterligare 7,000 kr., som det begärt. Detta i och för sig ringa belopp skulle säkerligen verksamt främja både de nyktra levnadsvanorna och trafiksäkerheten i landet.

Den ökning av 2,000 kronor utöver det hittills utgående under kristiden sänkta beloppet (4,000), som begärts av Riksstämman för de kristnas nykterhetsrörelse (numera kallat De kristna samfundens nykterhetsrörelse), synes också i hög grad befogad. Statsbidraget har här motsvarat endast mellan 7 och 8 procent av dess medel, det övriga har åstadkommit genom frivillig självbeskattning inom samfunden. En partiell återbetalning av statens minskade anslag under kristiden vore här förvisso på sin plats. Med mycket goda skäl kunna

även de små motsvarande ökningar, som begärts för Sveriges Blåbandförenings och Nationaltemplarordens studie- och ungdomsverksamhet, S. S. U. H. och Järnvägsmännens helnykterhetsförbund, motiveras.

Över huvud taget måste det sägas, att ett kraftigare understöd än hittills i sanning behöves åt nykterhetsverksamheten i en tid, då rusdryckskonsumtionen i Sverige är den största pr individ i hela Norden och då alkoholistanstalterna ej räcka till för det på några få år fördubblade antalet av dem, vilka där behöva vård.

De små ökningar, som här påyrkas, äro alla avsedda att komma det arbete till godo, som går ut på att förekomma uppkomsten av alkoholister, och de avse därför, på längre sikt, att inbespara långt större kostnader för staten än de obetydliga summor det nu gäller.

Vi tillåta oss därför efter tillstyrkan av riksdagens nykterhetsgrupp att med hänsyn till det anförda yrka följande höjningar av de av Kungl. Maj:t under punkten »Bidrag till undervisnings- och upplysningsverksamhet m. m. för nykterhetens främjande» under 8:de huvudtiteln framlagda anslagsförslagen:

Till Centralförbundets för nykterhetsundervisning föreläsnings- och instruktionsverksamhet en höjning med	5,000 kr.
Till de kristna samfundens nykterhetsrörelse med	2,000 »
» Sveriges Blåbandsförenings studie- och ungdomsverksamhet med	2,000 »
Till Nationaltemplarordens d:o med	1,000 »
Till Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbund (S. S. U. H.) med	1,000 »
Till Svenska läkarnes nykterhetsförening med	2,000 »
Till Järnvägsmännens helnykterhetsförbund med	1,000 »
Till Motorförarnes helnykterhetsförbund med	7,000 »

Tillsammans utgöra dessa höjningar 21,000 kronor, med vilket belopp således den av Kungl. Maj:t föreslagna anslagssumman 326,000 kr. i sin helhet skulle höjas. Det totalbelopp, vartill vi komma, understiger dock vida den summa, som för motsvarande anslag tidigare under normala tider beviljats.

Vi yrka således,

att riksdagen måtte såsom bidrag till undervisnings- och upplysningsverksamhet m. m. för nykterhetens främjande för budgetåret 1937—1938 anvisa ett reservationsanslag av kronor 347,000.

Stockholm den 24 januari 1937.

J. Bergman.

Joh. Larsson.

Utdrag ur P. M.

angående den av C.F.N. — enligt statsmakternas uppdrag — omhändertvada av staten understödda föreläsnings- och instruktionsverksamhet för nykterhetens främjande.

1. *Bestämmelser.* C.F.N. har att vid förmedlingen av föreläsningar och statsbidrag till dessa följa de av Kungl. Skolöverstyrelsen fastställda allmänna bestämmelserna, vilka revideras ungefär vart 3:e eller 4:e år, när ny föreläsningskatalog utges. De senaste, den 21 juni 1935 utfärdade bestämmelserna, äro publicerade å sid. 1—12 i 1936 års föreläsningskatalog.

2. *Föreläsare och ämnen.* C.F.N:s föreläsningsbyrå kan bevilja statsbidrag allenast till föreläsningar av föreläsare och över ämnen, som äro av Kungl. Skolöverstyrelsen prövade och godkända. Senaste förteckningen å föreläsare och ämnen är publicerad å sid. 13—69 i 1936 års föreläsningskatalog. Senare auktoriserade föreläsare och ämnen publiceras successivt i C.F.N:s organ »*Tirfing, tidskrift för nykterhetsfrågans studium*».

7. *Statens kostnader pr åhörare.* Enär medeltalet åhörare varit så pass högt som 127 pr föreläsning (för kurserna 213 och för C.F.N:s kurser 301) och då föreläsningsanordnarna själva dessutom fått (vid tillämpningen av statens bestämmelser) — utöver vad som erhållits i statsbidrag — tillskjuta betydligt större belopp än som utgått i statsbidrag (kronor 150,384: 79 mot statsanslaget kronor 115,000: —), torde *det allmännas* bidrag pr åhörare bliva synnerligen lågt i förhållande till vad som på andra håll är fallet. Det uppgick för budgetåret 1935/1936 till allenast c:a 25 öre.

8. *Anslagets otillräcklighet.* När de av Kungl. Maj:t tillsatta sakkunniga för framläggande av förslag till ett mera effektivt och planmässigt ordnande av upplysningsverksamheten i alkoholfrågan föreslogo statsanslag för understödande av föreläsnings- och instruktionsverksamheten för nykterhetens främjande, var avsikten den, att storleken av detta anslag skulle avpassas efter det föreliggande behovet allenast inom ramen för de av statsmyndigheterna uppdragna bestämmelserna. D. v. s. anslaget borde ha karaktären av »förslagsanslag». Då man emellertid ville pröva sig fram, sattes beloppet från början relativt lågt men höjdes sedan successivt till 200,000 kronor (1931/1932). Trots detta relativt höga belopp, nödgades C.F.N:s byrå avslå c: j mindre än 288 ansökningar, där vederbörande fyllt de av staten uppställda villkoren (i enlighet med Kungl. Skolöverstyrelsens bestämmelser) och sålunda varit berättigade att erhålla bidrag.

Under återopande av den då rådande ekonomiska krisen nedsatte 1932 års riksdag (på Kungl. Maj:ts förslag) anslaget till 140,000: —, varefter med samma motivering 1933 års riksdag ytterligare beskar beloppet till 95,000 kronor. Sedan Kungl. Maj:t (vid 1934 års riksdag) föreslagit ytterligare nedsättning till 50,000: — reagerade emellertid riksdagen och beslöt bibehålla förutvarande belopp (95,000: —) även för budgetåret 1934/1935.

Efter särskilt ingripande från C.F.N:s sida (på grund av energiska påtryckningar på C.F.N. utifrån landet), föreslog Kungl. Maj:t 1935 en höjning till 115,000 för budgetåret 1935/1936. Följande år (1936) beslöt riksdagen på av motioner föranlett initiativ av statsutskottet att höja beloppet med ytterligare 10,000 kronor, alltså till 125,000: — för budgetåret 1936/1937.

Följande tablå ger närmare besked om ovan omförmålda utveckling och om de svårigheter, som C.F.N:s byrå haft att kämpa med på grund av bristande medel.

År och (anslagets storlek)	Antal avslagna föreläsningar
1930—31 (170,000)	407
1931—32 (200,000)	288
1932—33 (140,000)	1,264
1933—34 (95,000)	2,196
1934—35 (95,000)	1,145
1935—36 (115,000)	1,042

Bakom alla dessa avslag å inkomna ansökningar om statsbidrag ligga givetvis stora svårigheter, som resp. föreläsninganordnare (nykterhetssällskap, nykterhetsnämnder etc.) haft att kämpa med vid sina försök att upprätthålla upplysningsarbetet i behövlig omfattning.

Många av dessa föreläsninganordnare hava trots, att svårigheterna föranletts av C.F.N:s ovillighet att lämna begärda bidrag. De ha varit för litet insatta uti, vad som legat bakom, för att kunna förstå, att C.F.N. gjort vad som från dess sida varit möjligt för att söka få anslaget höjt.

9. *Situationen för närvarande.* Det har bl. a. anmärkts på, att C.F.N. begränsat sig till att begära ett anslag å allenast 140,000 kronor trots att redan 200,000: — visat sig otillräckligt och trots, att den statsfinansiella situationen f. n. är så god. Om, säger man, C.F.N. begärt anslaget förhöjning åtminstone till 200,000: — (alltså det för 1931/1932 utgående beloppet), skulle större utsikter förefunnits för en mera betydande ökning än den, som Kungl. Maj:t nu föreslår.

Härtill bör erinras

dels att C.F.N:s styrelse nödgades pröva detta ärende redan i april—maj 1936, då statens goda finansiella ställning icke var så klart markerad som den sedan blivit,

dels att styrelsen trots sig lättare kunna åstadkomma ett återställande av anslagsbeloppet till det som utgick 1932/1933 genom att visa så stor moderation som möjligt.

Att syftet icke helt uppnåddes kan knappast motivera den här refererade kritiken mot C.F.N.

Det bör dessutom framhållas, att *riksdagens nykterhetsgrupper* hava möjlighet att — därest de finna motiveringen bärande för en ytterligare anslagsförhöjning — föreslå en sådan.

I detta sammanhang bör måhända meddelas, att Nykterhetsnämndernas Riksförbund samt N.T.O:s verkställande råd m. fl. gjort kraftiga uttalanden för en höjning av föreläsninganslaget. Riksförbundets skrivelse härutinnan finnes f. ö. omnämnd (ehuru ej refererad) å sid. 494 i årets statsverksproposition (åttonde huvudtiteln).

Stockholm den 19 januari 1937.

August Ljunggren.

C. F. N:s ledare.